1.

No vol veure com s'enlaira l'avió, i el seu seient està al costat d'una de les finestretes amb panoràmica completa, sense part alguna del fuselatge creuant l'escenari exterior, que la sort o la casualitat atorguen a qui es complau somrient als núvols. Pensa canviar-se a la butaca que dóna al passadís, però el semblant seriós, el parar estirat i el gest distant del jove que es disposa a ocupar-la fan que abandone la idea.

Decidida a obviar la seducció del paisatge a vista d'ocell, Laureana Martí es posa les ulleres de sol, es corda el cinturó de seguretat, recolza el cap al respatler i cluca els ulls en espera que l'hostessa avise que la maniobra d'envol ha acabat.

Hui, es nega a observar com queda arrere l'edifici de la terminal des d'on tantes vegades ha partit en viatge d'anada i tornada a Florència, o a sentir que les persones estimades ressegueixen des de terra la silueta de l'aparell mentre es perd entre el blau del cel. No vol mirar com es redueix la postal aèria de la ciutat que l'ha acollida durant dues dècades, que li va servir d'asil on reconstruir-se i de balneari on descobrir que l'art cura ferides. L'atemoreix acomiadar-se de l'espai on creà una nova llar al caliu de l'amor madur i trobà un bressol on cantar als somnis.

Hui, la decisió que ha covat durant setmanes s'ha fet efectiva i no vol ni pensar, ni sentir, ni mirar. Perquè fa me-

sos que ha nevat sobre la llar, els somnis s'han esvaït, l'art no té medicina per al seu mal i ni tan sols li queda un bri de força a les cames per cercar entre les places, els ponts, els edificis o els museus la bellesa suficient per esborrar les penalitats que li nien al cor. Abandonar Florència i tornar a viure a terres valencianes, com tancar un cercle que la du al punt de partida, ha sigut una decisió pensada, meditada, debatuda i presa, a la fi, amb molts dubtes i una única condició: si no s'acobla al poble de naixença, si no s'avé a desterrar l'ombra dels entrebancs que l'obligaren a fugir, sempre pot prendre la determinació contrària, en un vaivé pendular, i rememorar el reflex dels dies feliços en les tranquil·les aigües de l'Arno, com una romàntica melangiosa.

—Guaita! La cúpula del Duomo sembla un para-sol gegantí.

El comentari d'una dona, que ocupa els seients de darrere, la distrau de cavil·lacions.

Quantes vegades, en sobrevolar la Toscana, Giacomo deia el mateix. Llavors junts albiraven per uns instants la semiesfera rogenca que corona santa Maria del Fiore i valoraven les semblances que els suggeria la contemplació des de les altures. Laureana discrepava divertida: "no, no pareix un para-sol, sinó una tiara papal que domina prepotent la població". Ell insistia: "és l'ombrel·la amb què la senyora catedral protegeix la filigrana de marqueteria que vesteix la façana".

—Que no ho veus? —replica la parella de la dona—, és mitja taronja sanguina que vessa el suc per tintar de roig els sostres florentins.

La comparança li arranca un somriure i la fa sucumbir a la temptació de llevar-se les ulleres fosques i abocar-se a la finestreta. Pensa que Brunelleschi protestaria si escoltara les associacions

que provoca la seua complexa obra arquitectònica amb objectes quotidians o simples fruites. La imaginació estableix relacions increïbles.

L'avió gira i s'inclina oferint-li per l'oval transparent un camp enrojolat de teulades, travessat per solcs de carrers estrets, clapejat per places d'orfebre, i sobre el que s'encasten cúpules sacres i campanars acòlits. L'aparell s'allunya i la cinta lluenta del riu obri un camí d'esmaragdes líquides que baixen dels tossals de la Toscana i corren cap a la mar.

Laureana sospira alleugerida, observar com s'esvaeix el paisatge estimat no li sap a trist adéu, com recelava, sinó a agraïda salutació de comiat que l'acarona amb un dolç "fins a reveure", a l'estil del que li han dedicat Leo i Filippo en l'última abraçada abans d'embarcar. "Viu feliç les teues llargues vacances, i no oblides que t'esperem perquè ens ajudes a muntar la pròxima exposició", li ha dit Leo.

Quan els anuncià la decisió de marxar a viure al poble, els fills de Giacomo, es mostraren apesarats. "Ens deixes orfes del tot, què més podem fer perquè t'hi quedes?", li demanaren. Res, no res podien fer-ne, perquè ja ho havien fet tot per reconfortar-la, i aconseguiren suavitzar-li l'enyor de l'estimat, la manca del seu cos, el silenci de la seua veu. Tampoc no podien fer més per ella les amistats que s'havien aplicat en esborrar-li nostàlgies acompanyant-la perquè les sentirà sempre presents.

I és que en morir el seu adorat company, superat el primer dol amb la càrrega immensa d'enyor, d'absències, de malenconies, la sensació de buit al seu voltant es tornà angoixosa. Com més gent hi tenia a prop major era el sentiment de vacuïtat, d'estranyesa, d'aïllament, de no saber què hi fer. Li resultava impossible cami-

nar sense l'amat, romandre al taller on havien treballat llargues jornades entusiasmats amb els canvis d'aspecte que adquiria una antiga peça de museu, i l'acovardia entrar sola a la casa silenciosa o jaure al llit gelat. Perquè d'ençà que posà un peu en Florència les seues mans s'havien unit a les de Giacomo, primer aprenent d'ell les habilitats de mestre restaurador, després prestant-li el cor perquè li'l recomponguera i finalment recorrent junts els millors anys de la seua vida.

L'estrany sabor de la solitud la dugué a pensar que la ciutat, la casa, el taller, les amistats, els mateixos Leo i Filippo no li pertanyien a ella sinó a la parella que havia format, i que la nova Laureana havia d'allunyar-se per reconstruir el jo individual. L'envaí una immensa necessitat de tornar al poble en un intent d'invertir situacions. Si anys arrere la va salvar venir a Florència potser ara la salvara establir-se on havia nascut i crescut, encara que suposara acarar-se amb les pors que l'empentaren a marxar.

Observant creuar els núvols, escoltant els comentaris dels ocupants de darrere i els clics de les fotos que fan, Laureana s'endormisca.

—Senyora, disculpe, ha de nugar-se el cinturó de seguretat, estem aplegant a Manises.

El jove que li ha fet de seriós veí de butaca l'espavila sigil·losament, amb preocupació de no esverar-la.

—Es troba bé? Vol que l'ajude? —insisteix en veure que ella no l'atent.

—No, no, no cal. Ja ho faig jo —respon confosa amb un murmuri.

La finestreta li presenta el traspàs del blau intens de la mar al mosaic de tessel·les verdoses, rogenques i ocres que formen

el terra de l'horta nord valenciana. Unes pessigolles al ventre li desperten els neguits de la partença, ara convertits en basarda pel que li reserva l'esdevenir.

S'enllesteix el cinturó i agafa la bossa que ha viatjat bressolada sobre la seua falda. Per la forma amb què li ha parlat el jove ha de tenir un aspecte malaltís. Trau l'espillet de mà i s'observa el rostre. Quasi no s'havia maquillat perquè les llàgrimes no li deixaren petjades, i la curta dormida que ha fet li ha esborrat el poc *eye-liner* amb què s'havia perfilat els ulls. Decidida a recompondre's, es passa les mans per les galtes, tesant-les, estirant la pell per revifar-la i alleugerir les arrugues.

L'avió inicia l'operació d'aterratge en gir descendent que li provoca sensació de mareig. Guarda l'espill i apega el cap al respatler.

Després de recollir l'equipatge a la terminal, es restaura al primer servei que troba, no té intenció que la filla la veja amb el color engroguit que se li ha instal·lat a la pell, els iris sense llum i els llavis deprimits. Ha de mostrar-se, mal que siga a base de pintures, com la Laureana vigorosa, de mirada vivaç i el somriure fàcil dels bons temps.

—Hi sóc ací! —la veu familiar de Joana la guia entre el xicotet tumult de gent que espera l'eixida dels viatgers del vol procedent de Florència.

La llarga abraçada la reconforta, la fa sentir segura i animosa.

—Estic molt demacrada? —demana parer esperant resposta afirmativa.

—Sembles una actriu consagrada, d'aura divina, port elegant, pell vellutada i esguard escrutador de les profunditats de la

vida. Eres Ava Garner disposada a deixar-se escodrinyar pels focus —li contesta eufòrica Joana—. Vinga, anem! Al poble quan et vegen pensaran que per tu no han passat els anys.

La filla li retoca el carmí dels llavis, li col·loca unes grenyes de cabell que li cauen sobre el front, agafa el carret amb l'equipatge i juntes s'adrecen al pàrquing.

Mentre carreguen les maletes, Joana llança la pregunta sobre una qüestió que la té preocupada.

—Estàs segura d'anar a viure a vil·la Juliana? Ho has pensat prou?

—Sí, vull anar-hi; i no, no ho he pensat molt, només segueix la dita que "sempre conforta tornar als orígens" —diu Laureana amb resolució—. D'altra banda, vinc amb la idea de desprendre'm de perjudicis i redreçar relacions. Començar per aconseguir el bon tracte amb na Marcel·la és el primer pas.

—Està bé tornar als orígens, però tu comences l'aventura massa fort. Més que un primer pas, et planteges un repte i no estic segura que l'experiment funcione. En tot cas si fracasses no et desanimes, vine-te'n amb mi.

La jove tanca el maleter, la mira fixament i li parla com qui amonesta una criatura.

—Accepta'm un consell, no li digues na Marcel·la a ta mare o tens la partida perduda de bestreta.